

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії у
Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка
доктору педагогічних наук, професору
Мирославі Світлані Петрівні

РЕЦЕНЗІЯ

**рецензента Буйняк Мар'яни Геннадіївни,
старшого викладача кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
на дисертацію Косовської Аліни Олексіївни
на тему: «Формування готовності корекційних педагогів до
командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами»,
подану на захист у разову спеціалізовану вчену раду в Кам'янець-
Подільському національному університеті імені Івана Огієнка на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Формування здатності до командної роботи є вагомим компетентністю сучасного корекційного педагога, що підтверджено як чинною нормативно-правовою базою, так і практикою діяльності спеціальних та інклюзивних закладів. Вміння корекційного педагога працювати в команді, реалізовувати свої професійні функції у взаємодії з іншими фахівцями психолого-педагогічного супроводу забезпечують ефективність освітнього процесу та позитивно впливають на розвиток дітей з особливими освітніми потребами. Все це зумовлює потребу у підготовці корекційних педагогів до командної роботи. З огляду на це, тема дисертаційного дослідження А.О. Косовської має виразну актуальність та практичну значущість для теорії і практики спеціальної та інклюзивної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. У вступній частині дисертаційного дослідження автором наведено обґрунтовані формулювання щодо актуальності роботи, визначено мету та завдання дослідження, його об'єкт і предмет, висвітлено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; показано особистий

внесок автора; наведено відомості про впровадження та апробацію результатів, публікації і структуру дисертації.

Інформація, висвітлена у всіх розділах дисертації, викладена послідовно, із дотриманням структури наукового дослідження, відповідно до визначених мети та завдань.

Для розв'язання сформульованих завдань, у дисертаційному дослідженні доцільно використано теоретичні, емпіричні та статистичні методи наукового пізнання, що свідчить про належний рівень наукової підготовки дисертантки.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні засади забезпечення командної роботи у професійній діяльності корекційних педагогів для навчання дітей з особливими освітніми потребами» А.О. Косовською здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз сучасних підходів до визначення поняття «командна робота»; висвітлено сутність та особливості командної роботи у професійній діяльності корекційного педагога; акцентовано увагу на особливостях професійної діяльності корекційного педагога у різних типах закладів. Матеріал розділу викладений логічно, змістовно та переконливо. Це дозволило дисертантці зробити правильні узагальнюючі висновки та визначити методологію дослідження.

Заслужують на схвалення уточнені та узагальнені на підставі аналізу літературних джерел ознаки командної роботи, які А.О. Косовська використала для розробки структури готовності корекційних педагогів до командної роботи та характеристики її складових.

У другому розділі «Дослідження рівня готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами» обґрунтовано та описано структуру готовності корекційних педагогів до командної взаємодії у навчанні дітей з особливими освітніми потребами та методика дослідження її структурних компонентів. Автор розробила критерії, показники та рівні, за якими й оцінює сформованість готовності корекційних педагогів до командної роботи. Проведений констатувальний експеримент характеризується глибиною дослідження визначеного об'єкту, що дозволило отримати достовірні результати та здійснити їх кількісний та якісний аналіз. Результати констатувального експерименту засвідчили необхідність розробки психолого-педагогічного забезпечення для формування готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з ООП.

У третьому розділі «Зміст та методи формування готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами» обґрунтовано та висвітлено зміст формувального експерименту, зокрема представлені програма навчальної дисципліни «Командна робота у професійній діяльності корекційного педагога» для здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта та тренінгова програма «Формування командної взаємодії в процесі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами» для корекційних педагогів-практиків. За результатами впровадження розробленого дисертанткою психолого-педагогічного забезпечення здійснено кількісну та якісну оцінку його

ефективності. Для кращого сприймання результати дослідження представлені в таблицях, діаграмах; вони статистично перевірені та вірогідні.

Сформульовані висновки загалом свідчать про реалізацію поставлених завдань та досягнення мети дисертаційного дослідження. Вони охоплюють найсуттєвіші положення представленого наукового дослідження. Ступінь обґрунтованості та науковість висновків не викликають сумнівів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше розроблено та обґрунтовано структуру готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами, описано її компоненти, визначено критерії, показники та рівні її сформованості; розроблено науково-обґрунтоване психолого-педагогічне забезпечення формування готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

Автором дисертації уточнено ознаки командної роботи, особливості професійної діяльності корекційного педагога у різних типах закладів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці інструментарію для психолого-педагогічного вивчення готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами відповідно до розробленої дисертанткою структури цієї готовності; у розробці та апробації психолого-педагогічного забезпечення, спрямованого на формування готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами (програми навчальної дисципліни «Командна робота у професійній діяльності корекційного педагога», тренінгової програми «Формування командної взаємодії в процесі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами»), яке може бути використане у практиці роботи спеціальних та інклюзивних закладів, під час курсів підвищення кваліфікації корекційних педагогів та інших фахівців, які входять до складу команд психолого-педагогічного супроводу, а також для подальших наукових пошуків.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Результати дисертаційної роботи відображено в 18 наукових працях автора, з них: 6 – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 12 – публікацій апробаційного характеру.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та публікацій не виявлено ознак академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації.

Загальна оцінка дисертації. Даючи загальну позитивну оцінку результатам дослідження Косовської А.О., вважаємо за необхідне висловити такі побажання та зауваження:

1. У п. 1.1 першого розділу дисертаційного дослідження, на нашу думку, слід більш детально висвітлити теоретичні підходи до становлення команди та механізмів взаємодії її членів, оскільки ці відомості є важливими для подальшого формування здатності до командної роботи.

2. У п. 1.2.1 варто охарактеризувати професійні функції та зміст діяльності корекційного педагога орієнтуючись не лише на нормативно-правові документи та кваліфікаційні характеристики, а й на праці сучасних науковців.

3. У висновках до другого розділу більш детально презентувати порівняльний аналіз сформованості компонентів структури готовності до командної роботи у майбутніх корекційних педагогів та корекційних педагогів-практиків.

4. У третьому розділі варто конкретизувати критерії оцінювання результатів навчання з розробленої дисципліни «Командна робота у професійній діяльності корекційного педагога».

5. У тексті дисертації зустрічаються філологічні неточності, на які слід звернути увагу.

Вказані зауваження й побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації А.О. Косовської. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, має наукову новизну, теоретичне значення, виразну практичну значущість. Публікації автора відповідають змісту дисертації.

Отже, усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертація А.О. Косовської на тему: «Формування готовності корекційних педагогів до командної роботи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами» відповідає спеціальності 016 Спеціальна освіта та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор, Косовська Аліна Олексіївна, заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Рецензент:

**кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри
спеціальної та інклюзивної освіти
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка**

Підпис засвідчую *М. Буйняк*
(прізвище)
Начальник відділу кадрів
І.І.Оліник
(підпис)

Мар'яна БУЙНЯК